

Herbář listů a kvetoucích bylin

V průběhu primy na vás čeká herbář, a to zatím jen herbář listů stromů a keřů. Příští rok v sekundě pak budete vyrábět herbář kvetoucích bylin.

Každý herbář jest vlastně sbírka vylisovaných uschlých mrtvolek rostlin (herbář zvířátek by se vyráběl poměrně těžko). Mrtvolky jsou nalepené na papíře a opatřené popisným lístkem, tzv. schedou.

Scheda musí obsahovat tyto údaje:

a) Český název rostliny	Nevyžaduje komentář. Snad jen připomínám, že jedna kytká má často více synonymních názvů. Používat ten nejaktuálnější, ne nějaký zastaralý název.
b) Latinský název rostliny	Za latinským názvem bude uvedena zkratka autora, který popis vytvořil (nejčastěji se budete setkávat se zkratkou L., která znamená Carl Linné (1707 – 1778).
c) Čeleď	Pomocí českého i latinského názvu – tedy např. Hluchavkovité (Lamiaceae)
d) Lokalita	Lokalita je místo, kde se rostlina vyskytovala. Lokalitu lze najít na mapě. Tedy např. Kutná Hora – Seifertovy sady, nebo Zlámaná Lhota – ulice ta a ta (ale ve Zlámané je asi nemají, což.... ?).
e) Biotop	Biotop je prostředí, kde se rostlina vyskytovala. Tedy např. okraj jehličnatého lesa, podmáčená

louka, ve vodě u břehu rybníka, ve štěrbině vápencové skály atd.

f) Datum sběru

Datum, kdy nebohá rostlinka byla uškubnuta, nikoliv datum, kdy byla nalepena na papír!!

g) Sebral

Jméno osoby, která rostlinu sebrala – nemusíte to být tedy nutně vy sami, ale i Vaše drahá matka, Váš syn, dcera :-), děd apod.

Scheda lze vystřihnout a nalepit na papír. Také je možno nejprve na A 4 - papír někam dolů vytisknout schedu a pak na ten samý papír nalepit vylisovanou rostlinu (obrácený postup nedoporučuji).

Scheda bude psána na počítači !!!!! Doporučuji jednotnou a oku lahodící úpravu, např.:

<u>Český název</u>	Habr obecný
<u>Latinský název</u>	Carpinus betullus L.
<u>Čeled'</u>	Břízovité (Betulaceae)
<u>Lokalita</u>	Asi 3 km jižně od Zbraslavic
<u>Biotop</u>	Smíšený les
<u>Datum sběru</u>	23. 7. 2007
<u>Sebral</u>	Alfons Novotný

Myslím, že graficky vypadá lépe, pokud mají schedy předepsány český název, latinský název atd., a ne jen přímo Habr obecný, Carpinus betullus... (i když je to asi věc názoru).

Sušení rostlin vyžaduje sice minimální, ale přece jen péči. Rostlinu vložíme mezi savý papír a zatížíme je (třeba pomocí knih). Lepší je alespoň trochu savý papír než lesklé papíry s fotografiemi třeba z časopisů. Z předcházejících ročníků vím, že se jedné studentce nejlépe osvědčily obyčejné ubrousky – rostliny v nich lisované si zachovaly velmi živé, „přírodní“ barvy. Z hlediska zachovalosti vylisovaných kytíček to byl jednoznačně nejlepší herbář.

Rostliny je potřeba překládat do suchých papírů, a to alespoň na začátku, aby „to uvnitř“ neshnilo. Správně vylisovaná kytky má mít barvu jako zaživa. Zčernalé či flekaté mrtvoly jsou nepřijatelné.

Na sušení jest třeba pamatovat včas. Někteří jedinci do herbářů dávají zpola (a to jsem možná optimista) usušené rostlinstvo, doufajíc, že zrak Mgr.Vopařila už není to, co býval. Herbář se však po několika týdnech pobytu v kabinetě obvykle změní na biologicky rizikový materiál, přičemž herbář rostlin se promění na herbář plísní. Brutálněji založení studenti suší rostliny večer před termínem odevzdání pomocí žehličky, kterou potají zcizili v matčině úklidové komoře. Ani tento postup nelze doporučit.

Papír, na který rostliny lepíme je nejlepší tvrdý – alias čtvrtka, karton, ale může to být i obyčejný kancelářský papír či papír do kopírky. Formát papíru bude A4 – formát velkého sešitu.

Sušenou kytku připevňujeme na papír pomocí nějakých proužků čehosi lepivého (třeba izolepy).

Rostliny obvykle umísťujeme na papír po jedné, ale je možné (u malých rostlin či listů) jich tam dát několik.

U velkých rostlin či listů naopak nalepíme na papír jen část rostliny a schematickým obrázkem či popisem vysvětlíme, jak vypadal celek a o kterou část se jedná.

Do herbáře dáváme zásadně zdravé rostliny, neboť cílem vskutku není vytvořit galerii mrzáků – kytíček seschlých, podzimem zežloutlých, kýmsi ožraných apod.

Jednotlivé papíry dáme do vhodných desek, aby se nejednalo o změť papírů. Doporučuji např. známé umělohmotné průhledné „euro obaly“ v kroužkových pořadačích (omlouvám se, leč

nevím jak to říci srozumitelně), do kterých zasuneme papír s rostlinou. Nutno upozornit, že je to řešení jen dočasné, protože obaly nepropouští vzduch a hrozí, že při dlouhodobém pobytu v obalech by byly herbářové položky znehodnoceny. Při tomto způsobu vazby tedy doporučuji po ohodnocení položky vytáhnout a skladovat je volně.

Doporučuji zavčas vyrabovat knihovničky Vašich přírodomilných tatínků, strýčků a dědů, či navštívit městskou knihovnu, kvůli atlasům a jiným určovacím příručkám kytiček.

Je dobré využívat i služeb kvalitních internetových odkazů, kde najdete i aktuální české a latinské názvy, zkratku autora, pomoc při určování atd. Doporučuji například:

- www.biolib.cz
- www.botany.cz

Rád pomohu při určování či jiných problémech při herbářové činnosti, ale je nutné dorazit včas. Půlnoční před datem odevzdání s Vámi a Vaším listím rozhodně trávit nechci. Samozřejmě můžete zaslat fotku listu (případně ještě plodu, květu – někdy jen list k určení nestačí, čím víc, tím lépe.....) na moji mailovou adresu voparil@cgym-kh.cz Pokud budu vědět, rád poradím či nasměruji.

Herbář listů i bylin bude vždy obsahovat **15 druhů rostlin**.

Každý z herbářů se bude známkovat dvěma známkami (protože je to poměrně dost práce), které budou rovnocenné se známkami z písemek či zkoušení. Ten, kdo do stanoveného termínu herbáře nedodá, dostane dvě pětky.

Herbář listů

Bude se jednat výhradně o listy listnatých stromů a keřů (tedy ne jehličnanů). **V herbáři nebudou zahrádní dřeviny** (jako jabloň, švestka.....) – jenom listy planých či parkových dřevin.

Termín odevzdání je do **čtvrťka, 12. října 2017**. Samozřejmě herbář můžete odevzdat dříve, klidně hned na začátku školního roku v první půlce září 2017.